

Deze woorden konden gezongen worden op de muziek van een vooroorlogs straatdeuntje: 'Ständchen', of 'De Serenade', toevallig geschreven door een musicus die zich na mei '40 bij de NSB aangesloten had. Wat ieder dacht wanneer dat deuntje gespeeld of gezongen werd, was in NSB-kringen niet onbekend. 'Het valt mij voortdurend op', schreef Voorhoeve in de herfst van '41 aan de secretaris-generaal der NSB, 'dat 'De Serenade' . . . veel gespeeld wordt door café-orkestjes en ook voor de radio. Ik geloof dat het aanbeveling zou verdienen, deze muziek voor de radio niet meer te laten spelen.'¹

Wie het illegale *Parool* las, trof daar in de zomer van '41 een gedicht in aan waarvan wij het eerste en het laatste couplet willen aanhalen:

'Ieder land heeft zijn eigen geuren
en ons Holland had die ook
om ons hart aan op te beuren;
wie door Holland liep, hij rook
bloemen, mest, het zout der zee
en zoet water om te drinken.
Maar nu ligt dit land te stinken:
Holland stinkt naar NSB.

Door het land van ons wanhopen
loopt hun walgelijk riool.
'Neuzen dicht, maar ogen open!' –
dat zij voortaan ons parool.
Hun 'kordaatheid', hun 'houzee',
hun verachtelijk namaaksel:
neus dicht! Want het stinkt naar braaksel:
Holland stinkt naar NSB.'²

'Neuzen dicht, maar ogen open!' – daar werd ook naar gehandeld. Er ontstonden verschillende groepjes die plaatselijk de namen en adressen van NSB'ers gingen noteren. In Tilburg was de gemeentepolitie overigens al in de zomer van '40 begonnen met een geheime registratie van NSB'ers. 'Ook enige gemeente-ambtenaren verleenden hierbij medewerking', aldus het naoorlogse gemeenteverslag.

'Aan de loketten der afdeling bevolking werd aantekening gehouden van naam en adres van een ieder die getooid met een NSB-insigne voor een der loketten

¹ Brief, 26 sept. 1941, van E. Voorhoeve aan C. J. Huygen (NSB, 47 e). ² *Het Parool*, 13 (10 juli 1941), p. 3. Dit gedicht was van de hand van A. Roland Holst.